وێنەیەکی تەرجەمەکراوی
دەقە عەرەبییەکەیە

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی - عێراق
ژمارەی دەرهێنان: 22
رۆژی دەرهێنان: 2003/9/27

پشت بە حوکمی برگە (1)ی ماددەی (56)وماددەی(53) لە یاسای ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی (1992) و، لەسەر داوای ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق وئەو یاساکارییەش کە ئەنجومەنی نیشتمانی، لە دانیشتنی ژمارە(33)ی رۆژی (2003/9/25)ی خۆیدا ئەنجامی داوەو، بەپێی ئەو دەسەڵاتەش کە برگە(3)ی ماددەی دووەمی یاسای ژمارە(10)ی ساڵی 1997 پێمانی داوە، بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەی خوارەوەمان دا:

یاسای ژمارە(22)ی ساڵی/2003
یاسای لەکارخستنی ماددەگەلێک لە یاسای ژمارە(23)ی
ساڵی 1971ی ئوسوڵی موحاکەمە سزاییەکانی عێراق

ماددەی یەکەم:

برگە(جـ) لە ماددەی (61)لەکاردەخرێ و لە هەرێمی کوردستاندا ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(ئەگەر شاهێد لەو زمانە تێنەگات کە لێپێچینەوەکەی پێ دەکرێت یان کەڕ بێت یان لاڵ بێت، ئەوە، لەو بارەدا کەسێکی بۆ دادەنرێ قسەکان و ئیشارەتەکانی بۆ تەرجەمە بکاو پێشەکی سوێندیش دەدرێ کە بە دروستی و بە ئەمانەت تەرجەمەکەی بۆ بکات.

ماددەی دووەم:

ماددەی (70) لەکاردەخرێ و لە هەرێمی کوردستاندا ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(دادوەری لێپێچینەوە یان لێپێچەر بۆی هەیە کە لە جینایەتێ یان لە جونحەیەکدا تاوانباریان تاوان لێکراو بە زۆر ناچار بکات پشکنین لەسەر جەستەی بکرێت یان وێنەی شەمسیی بگیردرێ یان چاپی پەنجەکانی یان کەمێ لە خوێنەکەی یان لە مووەکەی یان لە نینۆکەکانی یان شتی دیکەی لەو بابەتانەی کە بۆ لێپێچینەوە بە سودە وەربگیردرێت بۆ ئەوەی پشکنینی پێویستیان لەسەر ئەنجام بدرێت. پێویستیشە پشکنینی جەستەی ئافرەت بە ئافرەت ئەنجام بدرێت.

ماددەی سێیەم:

ئەسڵی ماددەی (123) لە یاسای هەموارکراوی ژمارە (23)ی ئوسوڵی موحاکەمە سزاییەکانی ساڵی 1971 دەبێتە برگە (أ)ی ماددەکەو، دوو برگەی دیکەیشی بە زنجیرەی (ب)و(جـ)لە هەرێمی کوردستاندا بۆ زیاد دەکرێت:

ب-تاوانبار بۆی هەیە پارێزەر بە وەکیلی خۆی دابنێ، خۆ ئەگەر هات و ئەوەی لە باردانەبوو، ئەوە، لەو بارەدا پێویستە لەسەر دادگاکە پارێزەرێکی بۆ دابنێ و ئەرکو مەسرەفەکەشی نەکەوێتە سەر تاوانبارەکە.

جـ-بەر لە ئیفادە وەرگرتنی تاوانبار، پێویستە لەسەر دادوەری لێپێچینەوە یان لێپێچەری عەدلی رای تاوانبارەکە وەربگرن کە ئایا ئارەزو دەکات پارێزەرێ بە وەکالەت بۆخۆی دابنێ یان نا؟ جا ئەگەر هات و ئارەزوی ئەوەی هەبوو، ئەوە لەو بارەدا، پێویستە لەسەر دادوەری لێپێچینەوە یان لێپێچەری عەدلی ئیفادەی

وەرنەگرن تا پارێزەرێ دەکات بە وەکیل، دەنا دادگاکە خۆی پارێزەری بۆ دادەنێ لە جەریمەگەلی جونحە یان جینائیدا.

ماددەی چوارەم:

ماددەی (136) لەکار دەخرێت.

ماددەی پێنجەم:

ماددەی (144) لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(کاتێ دادگا پارێزەر بۆ تاوانبار دادەنێ، لەکاتی یەکلاکردنەوەی دەعواکەدا مزوکرێی پارێزەرەکە دیاردەکات و دەکەوێتە ئەستۆی گە نجینەی هەرێم و، بڕیاری دانانی پارێزەرەکەش حوکمی وەکالەتی هەیە، ئەگەر پارێزەرەکەش بە پۆزشێکی بەجێ رازی نەبوو وەکالەتەکە بکات، ئەوە، لەو بارەدا پێویستە لەسەر دادگاکە پارێزەرێکی دیکەی بۆ دابنێ.

ماددەی شەشەم:

برگە (ب) لە ماددەی (168) لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(شاهێد بەدەمی خۆی شاهێدی دەدات و، ناشێتیش قسەی پێ ببڕدرێت و ئەگەر نەشیتوانی قسەبکات، ئەوە، لەو بارەدا دادگا رێگای دەدات کە شاهێدییەکەی بە نووسین بنووسێت. دادگاش بۆی هەیە دوای تەواوبوونی شاهێدییەکەی، هەر پرسیارێك کە بۆ ئاشکراکردنی حەقیقەت پێویستە لێی بکات، دەشێتیش ئیددیعای گشتی و شکاتکارو ئیددیعای مەدەنی و بەرپرسی مەدەنی و تاوانباریش وتوویژ لەگەڵ شاهێدەکەدا بکەن و، بۆ ئاشکراکردنی حەقیقەتیش پرسیاری ئاراستە بکەن و داوای روونکردنەوەی لێ بکەن.

ماددەی حەوتەم:

برگە (أ) لە ماددەی (184)لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(دادوەری لێپێچینەوەو دادگاش بۆیان هەیە، لەسەر داوای ئیددیعای گشتی یان لەسەر داوای لایەنی ئیداریی پێوەندیدار، دەست بەسەرداگرتنێکی دووربینی (الحجز الاحتیاگی)بەسەر ئەموالی تاوانباردا بسەپێنن لە بارێکدا ئەگەر ئەو کارەی درابووە پاڵی، جەریمەیەکی دەرهەق بە ماف و ئەموالی دەوڵەتی لێ بکەوێتەوەو حوکمی یاسا بیگرێتەوە، ئەموالی گشتی و ئەوانەشی لەگەڵدابێ کە بۆ مەبەستی سودی گشتی تەرخان کرابن، ئەمەش رێگا لە دەسەڵاتی دادوەریی پێوەندیدار ناگرێ کە یەکسەر لەکاتی زەرووردا دەست بەسەر ئەموالدا بگرێ هەرچەندە داوای ئەوەیشی لێ نەکرابێ).

ماددەی هەشتەم:

برگەی (أ) لە ماددەی (199)لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(سەرۆکی ئیددیعای گشتی بۆی هەیە داوا لە دادگای تەمییز بکات کە ئیجرائاتی لێپێچینەوە یان دادگایی کردن بەشێوەیەکی کاتی یان بەشێوەیەکی کۆتایی بووەستێنێ، سا دەعواکە لەهەر حاڵەتێکدا دەبێ، ببێ، تا بڕیار لەسەر داواکە دەردەچێ، ئەویش ئەگەر دەرکەوت کە هۆکاری بەرێ و جێی هەیە).

ماددەی نۆیەم:

ماددەی (218) لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(مەرجی دان پێدانان (الإقرار)ئەوەیە کە بە زۆرەملێ نەبووبێ).

ماددەی دەیەم:

ماددەی (221) وماددەی (306)لەکار دەخرێن.

ماددەی یازدەم:

ماددەکانی دەروازەی دووەم، ئەوانەیان کە لە ماددەی (285) ـەوە دەست پێ دەکەن و بە ماددەی (293)کۆتایی دێت لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێن.

ماددەی دوازدە:

ماددەی (320) لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(دادوەر لە رۆژی دیارکراودا دەست دەکات بە لێپێچینەوە دەربارەی راستی و دروستیی بەلاغەکەو گوێ لە دیفاعی بەلاغ لێدراوەکە دەگرێ و، لە کۆتایی لێپێچینەوەکەشدا، ئەگەر بەتەواوی بۆی دەرکەوت کە هیچ پێویست ناکا ئیجرائاتی پاراستنی ئاشتی وەربگیردرێ، ئەوا، بریارێك بە رەتکردنەوەی داواکە دەردەهێنێ، یان داواکە قبوڵ دەکات و داواش لەو کابرایە دەکات کە بەڵێننامەیەك بە کەفالەتی کەسێ یان بە کەفالەتی زیاترەوە پێشکەش بکات).

ماددەی سیازدە:

ماددەی (324) لە هەرێمی کوردستاندا لەکاردەخرێ و ئەمەی خوارەوە جێگای دەگرێتەوە:

(دادوەر لە رۆژی دیارکراودا دەست دەکات بە لێپێچینەوە دەربارەی راستی و دروستیی بەلاغەکەو گوێ لە دیفاعی بەلاغ لێدراوەکە دەگرێ و لە کۆتایی لێپێچینەوەکەشدا، ئەگەر بە تەواوی بۆی دەرکەوت کە هیچ پێویست ناکا ئیجرائات دژ بە کابرای بەلاغ لێدراوەکە وەربگیردرێ، ئەوا، بریارێك بەرەتکردنەوەی داواکە دەردەهێنێ، یان داواکە قبوڵ دەکات و داواش لەو کابرایە دەکات کە بەڵێننامەیەك بە کەفالەتی کەسێ یان بە کەفالەتی زیاترەوە پێشکەش بکات).

ماددەی چواردە:

برگەی (ب) لە ماددەی (371) لەکاردەخرێ.

ماددەی پازدە:

هەر دەقێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت ناخرێتە بەرکار.

ماددەی شازدە:

پێویستە لەسەر ئە نجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە بەرکار.

ماددەی حەڤدە:

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرهێنانیەوە دەخرێتە بەرکارو لە (وەقایعی کوردستان) دا بڵاو دەکرێتەوە.

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئە نجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی ـ عێراق